

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. IV. Corollaria præcedentis doctrina,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

rum, in eo differt ab ipso, quod cum in sacramento poenitentiae requirantur opera laboriosa ex parte suscipientis, videlicet confessio & satisfactio, ibi est iustitia & misericordia. At vero in Extrema-Unctione, cum ipsam suscipientes non possint jam facere opera poenitentiae, remissio eorum quae dicuntur reliquiae peccatorum, sit ex sola Dei misericordia, quae proinde oratione imploranda est. Unde

41.

Ad primum contrariae sententiae fundamentum dicendum est, praedictas formas Ecclesiae Mediolanensis & Venetae, non fuisse indicativas, sed deprecatorias; in illis enim facile intelligi potest inesse deprecatio, cum dicitur: *Vi more militis uncti* (Dei scilicet ope ac beneficio) *aereas potissimum superare potestates*; potest enim haec propositio intelligi optative, quasi diceretur: *Unctio te oleo sanctificante, optando ut ope divina possis aereas superare potestates*. Verbum ergo *valeas*, seu *possis*, est deprecativum, quod conjunctum cum sequentibus, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, reddit formam deprecatoriam, quia addit illi divinum Numen, ut principalem causam, in cuius virtute & auxilio debet infirmus sacro oleo inunctus victoriam sperare de suis hostibus in eo agone acriter illum impugnantibus. Unde verba illa indicativi modi, *Unctio te, &c.* non sunt forma huius sacramenti, sed sunt dispositio ad formam, in quantum intentio ministri determinatur ad actum illum per illa verba, ut ait D. Thomas hic quaest. 29. art. 8. ad 3.

Ad secundum nego paritatem: Ratio disparitatis est, quia D. Jacobus immediate ante verba illa, *Unctio eum oleo*, dicit *Orent super eum*, quod tamen non habetur in aliis locis citatis de Baptismo & de Poenitentia.

Ad tertium nego sequelam, quia efficacia sacramenti non pendet ab oratione sacerdotis, ut est opus operantis, sed ut est sacramentalis, & ut habet valorem & efficaciam ex meritis Christi, in cuius persona haec oratio a sacerdote proferitur; unde quamvis sit mente distractus, imò quamvis sit peccator, semper exauditur, & suum effectum habet, dummodo habeat intentionem administrandi sacramentum, & faciendi quod facit Ecclesia.

Ad quartum ex dicti patet disparitas quae reperitur inter sacramentum Extremae-Unctionis, & alia: Reliqua enim Sacramenta, quia effectus conferunt pure spirituales, quos semper expedit suscipienti conferri (nempe gratiam sanctificantem, vel ejus augmentum, peculiaria auxilia ad fines sacramentorum facilius consequendos, characteres in anima indelebiles) formas habent indicativas, & a ministro ut potestatem exercente conferuntur. E contra vero cum per sacramentum Extremae-Unctionis interdum conferatur infirmo aliquis effectus quem non semper expedit illi conferri, nempe sanitas corporalis, debet ejus forma per orationem deprecativi modi conferri, ut si expedit, Deus hunc effectum producat.

42.

Quaeres, utrum omnia verba in forma consuetarum huius sacramenti contenta, sint de ejus essentia?

Respondedo negativè. In primis enim non est necessarium illud adjectivum *sacram*, seu *sanctam*, quod Ritualia communiter addunt, cum illud non addat Florentinum. Similiter videtur quod ista verba, *per suam piissimam misericordiam*, non sint de essentia, cum verbum *indulgeat* satis expri-

mat actum divinae misericordiae. Non sunt ergo que in forma sacramenti Extremae-Unctionis sententialia ista verba, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, sicut in forma sacramenti Confirmationis, quia in sacramento Extremae-Unctionis fideles non unguuntur ad defendendam contra hostes fidei veritatem mysterii Trinitatis, ut in sacramento Confirmationis. Expresio vero quinque sensuum in particulari, est de essentia formae, cum de essentia huius sacramenti sit quod omnes sensus inungantur, ut §. praecedente videtur. Necessarium ergo & essentiale deesse videtur, ut exprimat unctio quinque sensuum facta in nomine Domini per orationem deprecativi modi. Multi etiam existimant fundamentum Extremae-Unctionis sub ista forma constitutum: *Per istas unctiones, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Deus quidquid de te deliquisti visum, auditum &c.* esse validum. Probatur tamen illud esse invalidum: Tum quia cum de verba & distinctae materiae partiales, videlicet quinque unctiones omnium sensuum, sunt de essentia huius sacramenti, ipsis suis quoque formae partiales correspondere debent. Item etiam, quia quaelibet ex eis suum habet speciale effectum, significandum proinde per specialem formam partialem.

§. IV.

Corollaria praecedentis doctrinae.

EX dictis supra facile colligi potest huius sacramenti definitio, sic enim potest definitio describi: Extrema-Unctio est signum sacramentale, efficax gratiae, in unctione infirmorum, sub praescripta verborum forma, ad salutem mentis & corporis Christo institutum. Quae definitio sufficienter continet explicata ex supra dictis, & magis continetur ex dicendis articulo sequenti.

Colliges etiam ex dictis, Extremam-Unctionem esse unum specie atomum sacramentum, illas enim sacramenti desumi debet ex unitate finis ad quem ex Christi institutione ordinatur. Sed licet in Extrema-Unctione sint plures unctiones partiales, & plures formae partiales, illae tamen ordinantur ad unum finem, & ad unum effectum, nempe ad tollendum omnes reliquias peccatorum, quae ex sensibus oriuntur, & animam deprimunt. Ergo est unum specie sacramentum. Sicut diximus in Tractatu de Eucharistia, cap. 2. art. 2. Eucharistiam, etsi constet de duobus speciebus, & formis partialibus, esse tamen unum specie sacramentum, quia haec ordinantur ad unum finem, nimirum ad unam refectionem integram spirituales. Unde D. Thomas hic q. 29. art. 2. ad 1. *Unitas totius perfecti non tollitur propter diversitatem materiae & formae quae est in partibus totius sicut constat quod non est eadem materia carni & ossi ex quibus constituitur unus homo, nec eadem forma similiter etiam in Sacramento Eucharistiae, & in hoc Sacramento (Extrema-Unctionis) pluralitas materiae & formae unitatem Sacramenti non tollit. Item in corp. articuli haec scribit: Quando per se & per se actiones sunt de perfectione Sacramenti, sicut patet in Eucharistia, quia resectio corporalis, quae signum est spiritualis, non potest esse nisi per cibum & potum. Et simile est in hoc Sacramento, quia curatio veterum vulnerum non potest per se & per se fieri, nisi per applicationem medicinae ad diversa vulnera radices &c.*

45. plures unctioes sunt de perfectione huius Sacramenti. Dices, statim quando fit prima unctio, significat & causat gratiam & remissionem peccatorum, ut ex ipsa forma constat. Ergo prima illa unctio est verè Sacramentum, & per consequens Extrema Unctio constat pluribus Sacramentis, sicut constat pluribus unctionibus.

Respondetur primò negando Antecedens; nam, ut infra dicemus, gratia non producit nisi in ultima unctione, quia ante ultimam unctionem Sacramentum non est essentialiter completum, cum de essentia huius Sacramenti sit quod omnes sentus inungantur, ut constat ex dictis articulo præcedenti.

Respondetur secundò, dato Antecedente, negando consequentiam, esto enim quod prima unctio causet gratiam & remittat peccata, hoc tamen non præstat nisi in ordine ad alias unctioes sequentes, unde non sequitur quod secundum se sit Sacramentum, sed simul cum aliis unctionibus.

46. Instas, si quando baptisimus fit, triplici immersione, qualibet immersio haberet formam distinctam, tres immersiones essent tria Sacramenta. Ergo cum qualibet ex quinque unctionibus habeat suam propriam formam, qualibet est Sacramentum.

Respondetur, dato Antecedente negando consequentiam & pariter. Videri enim est, quod qualibet immersio cum sua forma significat perfectè totum effectum Baptismi: At verò non qualibet unctio cum sua forma, significat totum effectum Extreme Unctionis, si solitariè consideretur, sed solum cum aliis.

A tici somptionem, fuerunt commissi, subindeque gratiam horum peccatorum remissivam, esse proprium ac primarium huius Sacramenti effectum. Ita Bellarminus cap. 8. de Extrema Unctione, Amicus hic disp. 19, sect. 6. & alii ex Recentioribus.

B Secunda docet reliquias peccatorum esse peccata venialia nondum remissa, atque ita remissionem venialium esse primarium huius Sacramenti effectum, significatum verbis illis D. Jacobi *si in peccatis est, dimittentur ei*. Ita D. Bonaventura, Scotus, Durandus, R. chardus, & alii antiqui Theologi, quos ex Recentioribus sequuntur Emanuel Saverbo *Extrema Unctio* num. 16 & Navarrus in Summa cap. 22. qui hanc sententiam communem appellat.

C Tertia exilimat, peccatorum reliquias nihil aliud esse, quam torporem quandam, & languorem, seu debilitatem ad operandum bonum, causatam partim ex præcedentibus peccatis, mediantibus pravis habitibus ac dispositionibus ex eo relictis, partim ex ipsa corporis infirmitate, partim ex præcedentium peccatorum recordatione & imminenti mortis propinquitate, partim denique ex terrificis demonum illusionibus & tentationibus; atque adeo augmentum gratiæ, cum iure ad specialia auxilia quibus homo confortetur ad eliciendos actus supernaturales, & vincendas in ultimo illo agone demonum tentationes, esse proprium ac primarium huius Sacramenti effectum. Ita D. Thomas hic quaest. 30. art. 1. ejusque Discipuli, quos sequitur Valentia hic disput. 8. quaest. 1. puncto 3. Unde fit

§. II.

Rejiciuntur duæ prima sententia, & tertia ut verior & probabilior eligitur.

DISPUTATIO II.

De Effectibus huius Sacramenti.

Solum difficultas est & controversia inter Theologos de primario ac principali huius Sacramenti effectu; hoc enim explicato, alii effectus secundarii & minus principales faciliè intelligentur. Unde fit

ARTICULUS PRIMUS.

Qui sit proprius ac primarius huius Sacramenti effectus?

1. Certum est, proprium ac primarium huius Sacramenti effectum esse tollere reliquias peccatorum, seu quod id est causare gratiam quâ tollantur reliquiae peccatorum; ita enim docent Theologi post Tridentinum sess. 14. de Sacram. Extreme Unctionis cap. ubi ait quod res seu effectus huius Sacramenti; gratia est Spiritus Sancti, cuius unctio delicta si que sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit. Verum in explicando quid per reliquias peccatorum veniat intelligendum, inter se dissident, & in tres dividuntur sententias. Prima asserit, per reliquias peccatorum intelligi peccata quæ interdum relinquuntur in anima post confessionem & communionem infirmi sive quia per inadvertentiam omissa sunt in confessione, sive quia post illâ, & via-

D ico primò, effectus proprius & magis principalis Extreme Unctionis non consistit in remissione peccatorum ex inadvertentia in Confessione omisorum, aut post illam & communionem infirmi commissorum.

2. Probatur primò: Peccata ex inadvertentia in Confessione à moribundo omissa, aut post illam & Viatici receptionem commissa, vel sunt mortalia, vel solum venialia: Sed Sacramentum Extreme Unctionis non est per se primò institutum ad remissionem peccatorum mortalium, aut venialium; Ergo effectus proprius & principalis illius, non est remissio peccatorum ex inadvertentia in Confessione omisorum, aut post illam & communionem commissorum. Major patet, Minor etiam quoad secundam partem, constabit ex dicendis conclusionibus sequenti; probatur verò quantum ad primò ratione quam insinuat D. Thomas loco citato his verbis: Adhibetur hoc Sacramentum (Extreme Unctionis) secundum modum ejusdam medicationis, sicut Baptismus per modum ablutionis: medicina autem est ad pellendum infirmitatem, unde hoc Sacramentum principaliter est institutum ad sanandam infirmitatem peccati ut sicut Baptismus est quedam spiritualis regeneratio, & poenitentia quedam spiritualis suscitatio; ita & Extrema Unctio sit quedam spiritualis sanatio, vel medicatio. Sicut autem corporalis medicatio præsupponit corporalem vitam in medicato, ita spiritualis spiritualis; & ideo hoc Sacramentum non datur contra defectus quibus spiritualis vita tollitur, scilicet contra peccatum originale vel mortale, sed contra illos defe-

N n n 3

tus,